

Bonus - malus sistēmas aprēķina nosacījumi

1. Vispārīgie noteikumi

1.1. Lietotie termini:

1.1.1. **apdrošināšana** - sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana;

1.1.2. **Bonus - malus subjekts** (turpmāk - BM subjekts) - persona, attiecībā uz kuru tiek rēķināta Bonus - malus (turpmāk - BM) klase:

1.1.2.1. transportlīdzekļa reģistrētais īpašnieks, ja Ceļu satiksmes drošības direkcijas Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā (turpmāk - CSDD valsts reģistrs) vai Valsts tehniskās uzraudzības aģentūras Traktortehnikas un tās vadītāju informatīvajā sistēmā (turpmāk - VTUA informatīvā sistēma) nav norādīts turētājs;

1.1.2.2. transportlīdzekļa reģistrētais īpašnieks, ja īpašnieks ir fiziska persona un ja CSDD valsts reģistrā vai VTUA informatīvajā sistēmā norādītais turētājs ir fiziska persona;

1.1.2.3. CSDD valsts reģistrā vai VTUA informatīvajā sistēmā norādītais turētājs (neatkarīgi no tā, vai turētājs ir juridiska vai fiziska persona), ja transportlīdzekļa īpašnieks ir juridiska persona;

1.1.2.4. CSDD valsts reģistrā vai VTUA informatīvajā sistēmā norādītais turētājs, ja turētājs ir juridiska persona un transportlīdzekļa īpašnieks ir fiziska persona.

1.1.3. **transportlīdzekļu BM grupas:**

1.1.3.1. **V1-V6** - vieglie automobiļi;

1.1.3.2. **K1-K2** - kravas transportlīdzekļi ar pilnu masu līdz 12000 kg;

1.1.3.3. **K3-K6** - kravas transportlīdzekļi ar pilnu masu virs 12000 kg;

1.1.3.4. **A1-A2** - autobusi ar pilnu masu līdz 12000 kg;

1.1.3.5. **A3-A4** - autobusi ar pilnu masu līdz 12000 kg;

1.1.3.6. **M1-M2** - motocikli un mopēdi;

1.1.3.7. **TR1-TR2** - traktortehnika.

1.1.4. **BM klase** - konkrēta BM subjekta konkrētai transportlīdzekļu BM grupai noteikta riska klase. Izšķir divu veidu BM klases:

1.1.4.1. **malus klase** - apdrošināšanas riska palielinājums (no 1. līdz 5. BM klasei);

1.1.4.2. **bonus klase** - apdrošināšanas riska samazinājums (no 6. līdz 17. BM klasei).

1.1.5. **apdrošināšanas gadījums** - ceļu satiksmes negadījums, kura rezultātā nodarīti zaudējumi, un apdrošināšanas sabiedrība vai Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs (turpmāk - LTAB) ir pieņēmis vismaz vienu lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu, izņemot ceļu satiksmes negadījumu, kad transportlīdzekli vadījusi persona, kura šo transportlīdzekli lietojusi prettiesīgi, t.i., ja transportlīdzeklis ceļu satiksmes negadījuma brīdī ir izgājis no īpašnieka, glabātāja vai lietotāja valdījuma nevis viņa vainas, bet citas personas prettiesisku darbību dēļ un to var dokumentāli pierādīt;

1.1.6. **Jaunslēguma BM klase** (6. BM klase) - BM klase bez noteikta riska, kuru piemēro BM subjektam, ja apdrošināšanas līgumu attiecībā uz konkrētu transportlīdzekļu BM grupas transportlīdzekli slēdz pirmo reizi;

2. Vispārīgs BM sistēmas pielietojšanas apraksts

- 2.1. BM sistēma ir viena no apdrošināšanas informācijas sistēmas sastāvdaļām un Latvijā pilda šādas funkcijas:
 - 2.1.1. nodrošina vienotu BM klašu noteikšanu apdrošināšanā;
 - 2.1.2. nodrošina apdrošināšanas vēstures datu par pēdējiem 11 gadiem uzskaiti par katru BM subjektu;
 - 2.1.3. veic BM klases aprēķinu katram BM subjektam.
- 2.2. BM sistēmas uzturēšanu, BM klašu aprēķinu un lietotāju piekļuvi BM sistēmai nodrošina LTAB.

3. BM klašu aprēķina pamatprincips

- 3.1. Aprēķinā izmanto:
 - 3.1.1. apdrošināšanas dienu skaitu, kuru nosaka, ņemot vērā apdrošināšanas līgumu, kas slēgti attiecībā uz Latvijā reģistrētiem transportlīdzekļiem un kuros norādītais BM subjekts ir viennozīmīgi identificējams pēc personas koda vai iestādes reģistrācijas numura (personas kods sastāv no 11 cipariem, reģistrācijas numurs sastāv no 9 vai 11 cipariem) spēkā stāšanās un beigu datumu;
 - 3.1.2. iestājušos apdrošināšanas gadījumu skaitu, par kuriem apdrošināšanas sabiedrība vai LTAB ir pieņēmis kaut vienu lēmumu par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu pilnā vai daļējā apmērā, sedzot ceļu satiksmes negadījumā radušos zaudējumus, un kuri attiecas uz:
 - 3.1.2.1. apdrošināšanas līgumiem, kas slēgti uz Latvijā reģistrētiem transportlīdzekļiem, un kuros norādītais BM subjekts ir viennozīmīgi identificējams pēc personas koda vai iestādes reģistrācijas numura (personas kods sastāv no 11 cipariem, reģistrācijas numurs sastāv no 9 vai 11 cipariem);
 - 3.1.2.2. Latvijā reģistrētiem neapdrošinātiem transportlīdzekļiem.
- 3.2. Aprēķinu piemēro BM subjekta transportlīdzekļu BM grupām.
- 3.3. Lai nodrošinātu koriģēto datu iekļaušanu BM klases aprēķinā un novērstu pārmērīgu apdrošināšanas vēstures datu uzkrāšanu, veicot BM klases pārrēķinu, tiek ņemti vērā BM subjekta apdrošināšanas vēstures dati par pēdējiem 11 (vienpadsmit) gadiem (turpmāk – BM aprēķina periods).
- 3.4. Visiem BM subjektiem BM klases tiek pārrēķinātas reizi kalendāra gadā – 15. septembrī (turpmāk – aprēķina datums).
- 3.5. Aprēķina datumā BM klases pārrēķins tiek veikts pa gadiem (no iepriekšējā gada 1. septembra līdz kārtēja gada 31. augustam) (turpmāk – aprēķina intervāls) visam BM aprēķina periodam.
- 3.6. Ja BM subjekts pēc aprēķina datuma kļūst par cita transportlīdzekļa (*kas ietilpst tajā pašā transportlīdzekļu BM grupā, kas minēta 1.1.3. punktā un attiecībā uz kuru BM subjektam aprēķina datumā, ir noteikta BM klase*) BM subjektu, tad šim transportlīdzeklī tiek piešķirta BM subjektam aprēķina datumā attiecīgajai transportlīdzekļa BM grupai noteiktā BM klase.
- 3.7. Atkarībā no apdrošināšanas vēstures tiek noteikta 1. līdz 17. BM klasei.
- 3.8. Atkarībā no BM subjekta transportlīdzekļu BM grupā ietilpstošo transportlīdzekļu kopējo spēkā bijušo apdrošināšanas dienu skaita aprēķina intervālā izdala šādus aprēķina algoritmus:
 - 3.8.1. **BM klases standarta aprēķina algoritms** – ja apdrošināto dienu skaits aprēķina intervālā nepārsniedz 428;
 - 3.8.2. **BM klases autoparka aprēķina algoritms** – ja apdrošināto dienu skaits aprēķina intervālā pārsniedz 428.

4. BM klases standarta aprēķina algoritms

- 4.1. Pirmo reizi apdrošinot transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesisko atbildību, tiek piešķirta Jaunslēguma BM klase – 6. BM klase, kas BM subjektam saglabājas līdz kārtējam BM klašu aprēķina datumam.
- 4.2. Ja BM subjektam piederošajiem transportlīdzekļa BM grupā ietilpstošajiem transportlīdzekļiem aprēķina intervālā kopējais spēkā bijušo apdrošināšanas dienu skaits nesasniedz 275, tad BM klase netiek palielināta un sakrātais apdrošināšanas dienu skaits tiek pieskaitīts nākamajā aprēķina intervālā sakrātajam apdrošināšanas dienu skaitam. Ja BM klase tiek palielināta, tad sakrātais apdrošināšanas dienu skaits tiek dzēsts.
- 4.3. Ja BM subjektam piederošiem transportlīdzekļu BM grupā ietilpstošajiem transportlīdzekļiem aprēķina intervālā kopējais spēkā bijušo apdrošināšanas dienu skaits saskaņā ar Norādījumu 4.2 punktā minēto aprēķinu sasniedz 550 dienas, tad BM klase tiek palielināta par 2 (divām) BM klasēm.
- 4.4. Ja BM subjektam piederošiem transportlīdzekļa BM grupā ietilpstošajiem transportlīdzekļiem aprēķina intervālā kopējais spēkā bijušo apdrošināšanas dienu skaits sasniedz 275, tad transportlīdzekļu BM grupas BM klase tiek palielināta par 1 (vienu) BM klasi.
- 4.5. Ja aprēķina intervālā pieņemts lēmums par zaudējumu atlīdzināšanu saistībā ar iestājušos apdrošināšanas gadījumu, kurā atbildīgs BM subjektam piederošais attiecīgajā transportlīdzekļu BM grupā ietilpstošais transportlīdzeklis, BM klase tiek samazināta visiem BM subjektam piederošajiem attiecīgajā transportlīdzekļu BM grupā ietilpstošajiem transportlīdzekļiem. BM klases samazinājuma apjoms atkarīgs no šādu apdrošināšanas gadījumu skaita:
 - 4.5.1. Par 1 (vienu) apdrošināšanas gadījumu BM klasi samazina par 30%, bet ne zemāk par 1. (pirmo) BM klasi;
 - 4.5.2. Par 2 (diviem) apdrošināšanas gadījumiem BM klasi samazina par 50%, bet ne zemāk par 1. (pirmo) BM klasi;
 - 4.5.3. Par 3 (trīs) apdrošināšanas gadījumiem BM klasi samazina par 80%, bet ne zemāk par 1. (pirmo) BM klasi.
 - 4.5.4. Par 4 (četriem) un vairāk apdrošināšanas gadījumiem piešķir 1. (pirmo) BM klasi.

BM klase	1 apdrošināšanas gadījums (30%)	2 apdrošināšanas gadījumi (50%)	3 apdrošināšanas gadījumi (80%)	>3 apdrošināšanas gadījumi (1. BM klase)
17	12	9	3	1
16	11	8	3	1
15	11	8	3	1
14	10	7	3	1
13	9	7	3	1
12	8	6	2	1
11	8	6	2	1
10	7	5	2	1
9	6	5	2	1
8	6	4	2	1
7	5	4	1	1
6	4	3	1	1
5	4	3	1	1
4	3	2	1	1
3	2	2	1	1

2	1	1	1	1
1	1	1	1	1

- 4.6. Ja aprēķina intervālā vienlaicīgi iespējams BM klasi gan samazināt, gan palielināt, tad sākumā BM klase tiek palielināta atkarībā no sakrāto apdrošināšanas dienu skaita, bet pēc tam samazināta atkarībā no apdrošināšanas gadījumu skaita.
- 4.7. Ja aprēķina intervālā sakrāto apdrošināšanas dienu skaits nav pietiekams BM klases palielināšanai un aprēķina intervālā ir apdrošināšanas gadījums, pamatojoties uz kuru BM klase ir jāsamazina, tad sakrātais apdrošināšanas dienu skaits netiek dzēsts.

5. BM klases autoparka aprēķina algoritms

- 5.1. Autoparka aprēķina veikšanai nosaka BM subjekta apdrošināšanas gadījumu biežuma koeficientu, kuru aprēķina šādi – aprēķina intervālā iestājušos apdrošināšanas gadījumu skaitu izdala ar apdrošināšanas dienu skaitu aprēķina intervālā. Atkarībā no iegūtā apdrošināšanas gadījumu biežuma koeficienta tiek mainīta BM klase.
- 5.2. Sākotnēji BM klase tiek palielināta par 1 (vienu) BM klasi, ja aprēķina intervālā BM subjekta apdrošināšanas gadījumu biežuma koeficients (sk. 5.1. punktu) atbilstoši transportlīdzekļa BM grupai ir mazāks par BM klases palielināšanas koeficientu, kas aprēķināts atbilstoši 5.6. punktā norādītajai BM klases palielināšanas koeficientu aprēķina formulai.
- 5.3. Pēc 5.2. punktā minēto darbību veikšanas BM klase tiek samazināta šādi:
- 5.3.1. Aprēķina samazinājuma koeficientu pēc formulas:
 $1 - (\text{BM klases samazināšanas koeficients, kas aprēķināts atbilstoši 5.6. punktā norādītajai BM klases samazināšanas koeficienta aprēķina formulai}) \times (\text{BM subjekta apdrošināšanas gadījumu biežuma koeficients, kas aprēķināts saskaņā ar 5.1. punktu})$.
- 5.3.2. Esošo BM klasi reizina ar samazinājuma koeficientu, kas aprēķināts saskaņā ar 5.3.1. punktu un rezultātu matemātiski noapaļo.
- 5.4. Ja saskaņā ar 5.3. punktu iegūtā BM klase ir mazāka par 1, tad BM subjekta transportlīdzekļu BM grupas BM klase kļūst par 1.
- 5.5. Autoparka aprēķina BM klases koeficientu pārrēķinu LTAB atbilstoši 5.6. punktā noteiktajām aprēķina formulām LTAB veic 1 (vienu) reizi kalendārā gadā.
- 5.6. Autoparka aprēķina BM klases koeficienti:
1. BM klases palielināšanas koeficientu aprēķina pēc formulas:
Pēdējo piecu aprēķina intervālos kopējo iestājušos apdrošināšanas gadījumu skaitu izdala ar pēdējo piecu aprēķina intervālu kopējo apdrošināšanas dienu skaitu.
 2. BM klases samazināšanas koeficientu aprēķina pēc formulas:
30%* 365.